

Міфи про Україну, Східне партнерство ЄС та Угоду про асоціацію

Аналіз фактів

1. Неправдиві припущення про Україну

«Європейський Союз та Захід відповідальні за дестабілізацію України»

- ЄС був активно залучений до пошуку виходу з кризи в Україні, яка склалась після місяців мирних протестів на Майдані у Києві. Ці протести почались 21 листопада 2013, після раптового рішення Президента Януковича припинити підготовку до підписання Угоди про асоціацію між ЄС та Україною, яке мало відбутись під час саміту Східного Партнерства у Вільнюсі.
- ЄС відзначив широку підтримку асоціації та інтеграції у Європу серед населення України, та відкрито засудив насилля, яке з початку конфлікту призвело до численних людських жертв. Відповідальність за мир на Європейському континенті лежить на ЄС та Росії. ЄС і Росія також відповідальні за підтримку демократичної України та відновлення політичної стабільності у державі.
- Незаконна анексія Криму є неприпустимою. Ці дії були засуджені міжнародною спільнотою, а ЄС наклав санкції на осіб, які відповідальні за дії, що загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності або стабільності та безпеці України. ЄС також застосував заходи проти осіб, які відповідальні за незаконне привласнення державних коштів України. Такі дії ЄС покликані захистити національні інтереси України та допомогти прийти до спільного вирішення конфлікту.
- ЄС активно підтримував проведення вільних та чесних президентських виборів 25 травня, та закликав всі сторони приєднатись до цієї підтримки, щоби подолати кризу та дозволити народу України обрати своє власне майбутнє.
- Європа готова допомогти та взяти участь у конструктивному діалозі за участю України та Росії. ЄС активно підтримувало та продовжує підтримувати такі ініціативи.
- Більш детальну та актуальну інформацію про відносини ЄС та України можна знайти тут (оновлено 29 квітня):

http://eeas.europa.eu/statements/docs/2014/140429_04_en.pdf

"Український уряд не виконав Женевську угоду"

- ЄС привітав кроки, які зробив український уряд для впровадження Женевської угоди 17 квітня, а саме: заклик посилити владу в регіонах та надати особливий статус російській мові; видавництво закону про амністію осіб, які звільнили захоплені будівлі та здали зброю; подальше вилучення незаконної зброї.
- Проведення президентських виборів за участі кандидатів від усіх партій та з різних частин України має допомогти у стабілізації політичної ситуації та деескалації конфлікту. А готовність уряду, за підтримки МВФ, впроваджувати довгострокові економічні реформи має допомогти забезпечити економічну стабілізацію.
- Україна, як будь-яка суверенна держава, має право на законні дії по захисту свого суверенітету, територіальної цілісності та своїх громадян, що не суперечить її міжнародним зобов'язанням. Ми приєднуємось до заклику Голови Спеціальної Наглядової місії ОБСЄ, який адресований до всіх сторін, утриматись від кровопролиття та вирішити протиріччя мирним шляхом. Українська влада проявила витримку у вирішенні питань незаконного захоплення адміністративних будівель та створення незаконних блокпостів озброєними групами людей.
- Всі мають зробити все можливе для реалізації Женевської угоди, деескалації конфлікту та відновлення безпеки для всіх громадян. ЄС повністю готовий сприяти цьому та продовжить робити усе можливе у даному питанні.

"(Так званий) референдум у Криму був легітимним"

- В Конституції України зазначено: "Виключно всеукраїнським референдумом вирішуються питання про зміну території України", (Стаття 73); "Автономна Республіка Крим є невід'ємною складовою частиною України і в межах повноважень, визначених Конституцією України, вирішує питання, віднесені до її відання", (Стаття 134). Конституція України [українською](#), [російською](#) та [англійською](#) мовою.
- Більше того, будь-яке рішення стосовно українського суверенітету може прийматись виключно при відсутності зовнішнього тиску. Цей так званий референдум був організований впродовж кількох тижнів самопроголошеним керівництвом Криму, яке привели до влади російські військові після захоплення адміністративних будівель.

- Всі регіональні "референдуми" з приводи територіального устрою України суперечать Конституції України. Нещодавні так звані референдуми у частинах Луганської та Донецької Областей були незаконними, а їх результати не будуть визнані.
- Будь-які так звані референдуми, організовані самопроголошеними урядами, яким бракує демократичної легітимності, є абсолютно не законними. ЄС не визнає ані такі "референдуми", ані їх наслідки.

"Головна небезпека для України – екстремісти"

- Екстремісти та провокатори, яким російські ЗМІ приділяють стільки уваги, справді є однією з загроз, які стоять перед державою. Проте, наскільки нам відомо, їх дуже мало. Переважна більшість українців хочуть миру, стабільності та демократії, як це видно з демократичних президентських виборів 25 травня, у яких прийняли участь представники різних політичних сил з різних регіонів України.
- Влада бореться з незаконним володінням зброєю та насильством. По всіх актах незаконного насилля, та особливо по тим, які призвели до трагічних людських втрат, повинні бути проведені незалежні та відкриті розслідування, а винні притягнуті до відповідальності.
- Головна небезпека для України в даний момент – це дестабілізація зовнішніми силами. Сусіди України мають відмовитись від незаконних сепаратистських дій, таких як захоплення адміністративних будівель, а також запобігти перетину кордону сепаратистами та потраплянню зброї в Україну. Це буде сильним сигналом стабілізації, що дозволить Києву зосередитись на економічних та конституційних реформах.

"Влада в Києві була незаконно захоплена, в результаті перевороту, який підтримував Захід, а угода 21 лютого не була виконана"

- В Києві не було жодного перевороту. Було демократичне голосування в парламенті у кризовій ситуації. Влада була призначена конституційною більшістю Верховної Ради. І ця більшість була представлена різними політичними силами, адже простої більшості було б замало.

- Після втечі Президента Януковича з Києва та України, конституційна більшість позбавила його повноважень та призначила нове керівництво для відновлення нормального функціонування держави та виконання угоди 21 лютого.
- Угода підписана 21 лютого в Києві виконується крок за кроком. У столиці припинилося насильство і протестувальники полишили адміністративні будівлі; було прийнято закон про повернення до конституції 2004 року; передбачається глибока конституційна реформа, зміна передвиборчого законодавства та формування збалансованої Центральної виборчої комісії; відбулись президентські вибори. Новий Генеральний прокурор доручив розпочати розслідування актів насильства. Поради у розслідуванні надаються Міжнародною експертною групою Ради ЄС, яка була створена 9 квітня.

"Український уряд та владні структури не легітимні або непередставницькі"

- Новий уряд підтримала більшість у 371 депутата Верховної Ради, які представляли всі політичні партії окрім комуністів. Багато депутатів від Партії Регіонів, партії колишнього Президента Януковича, також голосували за новий уряд після того, як він зник.
- Рішення про те, що Партія Регіонів не буде представлена в новому уряді було політичним, і зовсім не говорить про відсутність підтримки до нього з боку регіоналів. Навпаки, більшість Партії Регіонів підтримала значну частину законів, які були прийняті після того, як Янукович зник.
- Виконуючий обов'язки Президента був призначений замість Віктора Януковича, який втік із Києва, і відповідно відмовився ефективно виконувати свої обов'язки, в тому числі й домовленості 21 лютого
- Згідно з оцінкою ОБСЄ/БДІПЛ, не дивлячись на складну ситуацію у Східних регіонах, для президентських виборів 25 травня була характерна висока явка та чітке рішення української влади провести чесні та демократичні вибори, що відповідають міжнародним зобов'язанням та дотриманню основоположних свобод.

"Рада контролюється екстремістами"

- Верховна Рада є найбільш репрезентативним органом в Україні. Останні закони були прийняті більшістю, яка включала представників Східної України.

- Верховна Рада була обрана 28 жовтня 2012. Тоді Міністерство Закордонних Справ Росії заявило, що вибори пройшли "мирно, без жодних ексцесів та у відповідності до загальноприйнятих стандартів" та "підтвердило прагнення України до демократії та верховенства права". [Дивіться заяву російською мовою тут](#)

"Етнічні росіяни в Україні знаходяться під загрозою"

- Немає жодного підтверженого випадку погроз етнічним росіянам. Є лише припущення деяких ЗМІ. Новий український уряд зробив своїм пріоритетом мир та врегулювання конфлікту.
- Високий комісар ОБСЄ у справах національних меншин у своїй заяві від 4 квітня зазначила, що вона "була рада дізнатись, що тимчасова влада не збирається приймати поспішних рішень з питань іноземних мов". В той самий час, вона нагадала: "структури, які контролюють Крим несуть відповідальність за права всіх людей, які проживають у Криму, включно з правами меншин. Люди в Криму, а саме кримські татари та українська спільнота, знаходяться у ризикованій ситуації".
- Виконуючий обов'язки Президента, Турчинов, відмовився відмінити дію закону 2002 року, відповідно до якого, російська мова може використовуватись, як офіційна на регіональному рівні. ЄС та міжнародні партнери, включаючи США, привітали підхід української влади, який включав інтереси всіх сторін.

"Замість реальної підтримки, ЄС тільки говорить про наміри – є тільки обіцянки та немає реальних дій"

- ЄС був і є найбільшим донором України. З моменту проголошення незалежності, Україна отримала **від ЄС 3.3 млрд. євро** у вигляді грантів, **які не підлягають поверненню**. Також, значні суми надавались в рамках двосторонньої допомоги державами-членами ЄС окремо: Україна отримала 10 млрд. євро кредитів на надзвичайно вигідних умовах. В останні роки Україна отримувала приблизно 150 млн. євро грантів щороку в рамках Європейської політики сусідства.
- На початку березня цього року Європейська Комісія запропонувала Україні **пакет допомоги вартістю 11 млрд. євро**. Ця сума буде надана Україні впродовж наступних кількох років. Деякі заходи з цього пакету, такі як Програма макрофінансової допомоги

або одностороннє зняття імпорتنих мит з українських товарів, які прямують до ЄС, вже почали діяти та приносити пряму вигоду українським виробникам та експортерам (пів мільярда на рік).

- Для економічної стабілізації та підтримки структурних реформ в Україні, 14 квітня ЄС прийняв рішення надати Україні [1 млрд. євро макрофінансової допомоги](#) у вигляді середньострокових кредитів (до 15 років). Вже 20 травня та 17 червня Україна отримала перший транш у 100 млн. євро, та 500 млн. євро відповідно. Ці гроші були надані у рамках макрофінансової допомоги на суму 1,61 млрд. євро.
- 9 квітня Єврокомісія [прийняла рішення створити Групу підтримки України](#), для допомоги українській владі у впровадженні політичних та економічних реформ, необхідних для стабілізації ситуації в державі.

Більше інформації: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-159_en.htm

2. Неправдиві припущення та міфи про Східне партнерство

"Східне Партнерство та Угода про асоціацію змушує Україну обирати між Сходом та Заходом"

- Навіть якщо полиши в стороні нещодавні дії Росії, які відкрито порушують Український суверенітет та територіальну цілісність, ЄС багато разів підкреслював, що Східне партнерство це не сфера впливу і не вибір між ЄС та Росією; Економічним та соціальним зв'язкам Росії з її сусідами нічого не загрожує, принаймні з боку ЄС.
- Під час Саміту ЄС-Росія, який відбувся у січні 2014 року, Президент Путін висловив прагнення сприяти стабільності та процвітанню наших сусідів, та визнав, що Східне партнерство ЄС має на меті такі самі цілі. Але спільне досягнення цих цілей можливе лише за умови поваги до незалежності наших партнерів та їх свободи обирати власний шлях.
- Росія має угоди про зону вільної торгівлі з більшістю східних партнерів ЄС, включаючи Україну. Як і Росія, ЄС є важливим торговельним партнером для держав регіону, а для більшості з них найважливішим. Відповідно, це цілком природно, що ЄС пропонує угоди

про зону вільної торгівлі. Але нікого не заставляють обирати. Ці країни можуть одночасно мати угоди про зону вільної торгівлі з ЄС та Росією.

"Якби ЄС порадився з Росією з приводу Східного партнерства або Угоди про асоціацію, то ми б могли уникнути цієї кризи"

- Східне партнерство – це прозорий процес. З моменту започаткування Європейським Союзом, його державами-членами та Східними партнерами під час Празького саміту 2009 року, всі ініціативи та кроки у рамках Партнерства широко афішувались ЄС та відповідними державами-партнерами. Плани дій, щорічні звіти по окремим державам та регіону є відкритими документами. Більше того, Росія на рівні вищого керівництва бере участь у роботі "Групи Східного партнерства з інформування та комунікації".
- Східне партнерство є східним напрямком Європейської політики сусідства, до якої Росії було запропоновано приєднатись у 2003 році. Росія весь цей час знала про ініціативу, і до 2013 не виражала жодної стурбованості. Ще навіть до започаткування Східного партнерства, відбувалось по два саміти між ЄС та Росією на рік, під час яких Росія жодного разу не просила надати більш детальну інформацію з цього приводу.
- ЄС вважає важливим підкреслити, що Україна сьогодні, як і раніше, має право вільно співпрацювати в торговельних питаннях з тими партнерами, які на її думку є найкращими для її економіки та народу.

[- Докладніше -](#)

"Якби ЄС порадився з Росією з приводу Східного партнерства або Угоди про асоціацію, то ми б не були у такій халепі"

- Росія не виразила жодного занепокоєння, коли у 2007 році були розпочаті переговори з Україною з приводу Угоди про асоціацію / Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (УА/ПВЗВТ). Більше того, тоді вже мали місце неформальні дискусії з приводу підписання двосторонньої угоди про зону вільної торгівлі між ЄС та Росією, яке мало відбутись після вступу Росії до СОТ. Ціль такої ЗВТ зазначена в Угоді про партнерство та співробітництво від 1994 року, яка діє по сьогодні. У 2008 році була зроблена спільна доповідь тогочасного Єврокомісара з торговельних питань та російського Міністра економіки, з приводу неформальних переговорів про ЗВТ. Переговори між ЄС та Україною щодо УА / ПВЗВТ були завершені у 2011 році. Вони з 2010 року велись та підтримувались з української сторони структурами колишнього Президента Януковича.
- З моменту, як Росія висловила занепокоєність ми були залучені до діалогу з нею. Перший політичний діалог відбувся 16 жовтня 2013 року. Після того, 14 листопада, відбулись переговори з економічних питань. Під час Саміту ЄС-Росія 28 січня 2014 року було прийняте рішення розпочати переговори з приводу впливу Східного партнерства на російську економіку. 12 та 13 березня пройшов перший тур переговорів на рівні експертів. Російська сторона не продемонструвала жодного значного негативного впливу Східного партнерства на її економіку. Сторона ЄС розвінчала ряд міфів, які існували у державах-партнерах. Ми також чітко дали зрозуміти, що Східне партнерство не має негативного впливу на промислове співробітництво з Росією. Відтоді триває наш діалог з Росією. 24 березня відбувся ще один політичний діалог з Росією. Ми працюємо над дослідження впливу на російську економіку.
- У 2009 році, два роки опісля початку переговорів між ЄС та Україною з приводу УА/ПВЗВТ, Росія вирішила створити свій власний Митний союз із Казахстаном та Білоруссю. Звісно ЄС не ставив (і не ставить) під сумнів право Росії та інших держав регіону на їхні власні інтеграційні процеси. Більше того, ЄС вітає таку економічну інтеграцію, якщо вона базується на принципах СОТ та міжнародному праві. В той самий час, було абсолютно зрозуміло, що через свій фундаментальний характер Митний союз не сумісний із зазначеним бажанням певних Східних партнерів, включаючи Україну, завершити переговори з ЄС щодо УА/ПВЗВТ.
- Росія не інформувала ЄС та заздалегідь не радилась із Союзом щодо створення Митного союзу, не дивлячись на його зазначений вплив на перспективу двосторонніх відносин. Так само, Росія не консультувалась із ЄС з приводу початку переговорів про ЗВТ із державами-членами Європейської асоціації вільної торгівлі, які є давніми інтеграційними партнерами ЄС.

3. Міфи про Угоду про асоціацію включаючи Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі

Міф перший: «Угода може одразу призвести до економічних ускладнень»

НЕПРАВДА: Насправді, Україна скористається новими торговими можливостями та простішим доступом до найбільшого ринку в світі. Вона цілком може скористатися перевагами вибору, який твердо виводитиме її на шлях дуже потрібних інституційних та економічних реформ. Звісно, якщо Росія вдасться до кроків у відповідь – подібних до тих, які вона здійснила влітку 2013 року, - це може призвести до негативних короткострокових наслідків для експорту України. Але це буде вибір, зроблений Росією. Відповідальність за подібні наслідки не можна покласти на Угоду.

[- Докладніше -](#)

Міф другий: «Угода з Європейським Союзом перешкоджає вступу України до Митного союзу Російської Федерації, Білорусі та Казахстану»

НЕПРАВДА. Насправді, все навпаки: якщо Україна вступатиме до Митного союзу, вона змушена буде припинити всі Угоди про вільну торгівлю з іншими країнами, зокрема положення про зону вільної торгівлі в рамках Угоди про асоціацію з ЄС. Якщо, з другого боку, Україна хотімте підтримувати незалежні префере

нційні торговельні відносини із ЄС, і з Митним союзом, це цілком можливо: вона може створити зони вільної торгівлі і з Європейським Союзом, і з Митним союзом. Угода про асоціацію з ЄС була націлена саме на це: дати Україні свободу самостійно визначати свою торговельну політику.

[- Докладніше -](#)

Міф третій: «Українські компанії не зможуть впоратися з впровадженням стандартів та норм ЄС і програють конкуренцію компаніям ЄС»

НЕПРАВДА: Хоча Угода вимагатиме від виробників, які працюють в Україні, переходити на стандарти ЄС, заміщуючи чинні українські стандарти, ці зміни будуть поступовими та їх цілком можна здійснити ефективно. Хоча це нестиме за собою потужні зміни практик багатьох компаній, довгострокові результати будуть позитивними, адже українські компанії дістануть значно простішого доступу до ринку ЄС і стануть більш конкурентоздатними на світових ринках. У будь-якому разі зараз негайно потрібна модернізація української промисловості: вимога запровадити міжнародні стандарти виробництва є істотним елементом цього модернізаційного процесу. Поєднання цільової допомоги, інвестицій та порад з боку ЄС допомагатиме процесові адаптації.

[- Докладніше -](#)

Міф четвертий: «Якщо Угода буде підписана, традиційний експорт України до Росії, а також співпраця з російськими компаніями, зазнає втрат через запровадження Україною європейських стандартів»

НЕПРАВДА: Стандарти ЄС не є бар'єром для компаній ЄС, що експортують свою продукцію до Росії, чи співпрацюють з російськими компаніями. То чому вони мають становити проблему для українських компаній? Українські компанії, які вже експортують свою продукцію до російського ринку чи до ринку Митного союзу, чи співпрацюють з тамтешніми компаніями, можуть продовжувати це робити – навіть після виконання Угоди про асоціацію (якщо цьому не

перешкоджатимуть штучні бар'єри, пов'язані з застосуванням політично вмотивованих заборон чи обмежень).

[- Докладніше -](#)

Міф п'ятий: «Не можна сподіватися на те, що Угода надасть якусь користь громадянам України»

НЕПРАВДА: Незалежні дослідження свідчать, що саме лише виконання Угоди призведе до 6%-го збільшення зростання ВВП (у середньостроковій перспективі) та 12%-го збільшення добробуту людей, що проживають в Україні.

[- Докладніше -](#)

Міф шостий: «Угода приведе до напливу товарів ЄС на ринки України. Українські виробники не зможуть з ними конкурувати та будуть змушені піти з бізнесу».

НЕПРАВДА: Українська сторона, що вела переговори про зміст Угоди, унеможливила подібний розвиток подій, включивши до угоди положення про захист найчутливіших галузей. Угода є «асиметричною» на користь України: тимчасом, як українські експортери матимуть доступ до європейських ринків з 23 травня 2014, Україна відкриватиме свої кордони значно повільніше.

[- Докладніше -](#)

Міф сьомий: «Продукція українських компаній не відповідає стандартам ЄС, тому вони не зможуть експортувати свої товари до ЄС. Тому Угода про асоціацію принесе більше вигід Європейському Союзові, радше ніж Україні»

НЕПРАВДА: Близько 25% українського експорту вже прямує до ЄС. Це свідчить про те, що українські компанії вже готові адаптуватися до стандартів ЄС та експортувати свою продукцію до Євросоюзу.

[- Докладніше -](#)

Міф восьмий: «Країни колишнього радянського блоку, які за останні десятиліття розвивали ближчі економічні зв'язки з ЄС, не отримали від цього жодної користі».

НЕПРАВДА: Всі країни, які розвинули ближчі економічні зв'язки з ЄС на початку 1990-х років (завдяки Угодам про асоціацію), дістали від цього вигоди, скориставшись перевагами потужного економічного розвитку. Цей розвиток дав результати за багато років до їхнього вступу до Європейського Союзу.

[- Докладніше -](#)

Міф дев'ятий: «Угода є першим кроком до членства України в ЄС»

НЕПРАВДА: В Угоді не йдеться про членство України в ЄС. Рішення про те, подавати чи ні заявку на членство в ЄС, ухвалюється кожною окремою країною. Асоціація є одним із кроків у цьому процесі, і дозволяє кожній країні зважити, чи здійснювати наступні кроки. Водночас ми беремо до відома нещодавні дослідження громадської думки, які свідчать про те, що більшість українців підтримують майбутнє членство країни в ЄС.

[- Докладніше -](#)

Міф десятий: «Угода про асоціацію змушує Україну дозволити одностатеві шлюби»

НЕПРАВДА: В Угоді про асоціацію немає нічого, що змушує Україну ухвалити норми, пов'язані з одностатевими шлюбами.

[- Докладніше -](#)

Спростування міфу:

Підписання Угоди про асоціацію саме по собі нічого не змінить. Підписання набуде чинності після її ратифікації Верховною Радою України та згодою ЄС розпочати попереднє застосування Угоди. Це може зайняти кілька місяців. Однак очікується, що підписання Угоди матиме позитивний вплив на ставлення інвесторів та міжнародних ринків до України, адже воно прокладатиме чіткий шлях для майбутніх економічних реформ.

Від першого дня, коли Угода набуде чинності (після ратифікації), українські експортери дістануть ширшого доступу до ринків ЄС – завдяки падінню ввізного мита. Деякі українські ввізні мита також зменшаться, але українська переговорна група наполягла на перехідному періоді для найчутливіших товарів, який дасть час українським виробникам на адаптацію. Тож чимало українських митних тарифів знизяться тільки через два, три чи п'ять років.

В Угоді немає нічого, що матиме вплив на торгівлю з будь-яким іншим торговельним партнером України, зокрема з Росією. Тому від самої Угоди не слід чекати жодних негативних економічних наслідків для торгівлі з іншими торговельними партнерами України. Загрози Росії про підняття тарифів - у відповідь на підписання Україною Угоди з ЄС - не спираються на жодні економічні причини.

Завдяки Угоді ввізні тарифи зменшаться приблизно на 0,8-1 мільярдів євро (від моменту, коли Угода набуде чинності), що в чотири рази більше, ніж обсяг фінансової допомоги, яку ЄС надає своїми програмами співпраці (близько 200 мільйонів євро на рік).

Ці кошти є тим фінансовим вливанням в торгівлю між ЄС та Україною, яке матиме позитивний вплив передусім на український бізнес. Адже зняття тарифів буде асиметричним, і ця асиметрія буде на користь українських експортерів (дивіться роз'яснювальну довідку нижче). Більше того, оскільки тарифи ЄС, зокрема на сільськогосподарську продукцію, вищі, ніж українські, від їхнього зняття більше виграє Україна, ніж ЄС.

Окрім цього, наявні дані свідчать про те, що всі торговельні партнери, які отримали преференційні угоди з ЄС (Південно-Африканська Республіка, Мексика, Чилі, Марокко тощо) отримали вигоди від доступу до широкого ринку ЄС. Окрім цього, темпи зростання їхньої торгівлі складала десятки відсотків (у середньо- та довгостроковій перспективі), що перевищує темпи зростання торгівлі самого ЄС.

Оцінки економічного зростання у довгостроковій перспективі, до яких призведе виконання Угоди, є здебільшого позитивними. І оцінка впливу Угоди, яку було проведено в 2007-му році, і більш свіжий незалежний аналіз прогнозують щорічне зростання ВВП України у понад 5%. Це додаткове зростання економіки України також даватиме ресурси для державного сектору, приводячи до збільшення податкових та митних доходів.

Що ж до торгівлі товарами між Україною та іншими торговельними партнерами, зокрема Росією, то в Угоді немає нічого, що матиме прямий вплив на ці торговельні потоки.

[- Назад до змісту -](#)

Роз'яснення 1 – Асиметрія в лібералізації тарифів

Загальні оцінки

Асиметрія в лібералізації та більш сприятливий режим для України очевидний з огляду на такі факти:

- a) Перехідний період, що веде до повної лібералізації, поширюється лише на 7 років для ЄС та на період до 10 років для України (перехідний період для імпорту автомобілів з ЄС до України складає де факто 15 років);
- b) Скасування тарифів ЄС для України буде швидким (більша частина лібералізації відбудеться протягом перших років від набуття Угодою чинності), тимчасом як Україна лібералізуватиме більшість своїх тарифів пізніше, протягом перехідного періоду.

Зверніть увагу на те, що і ЄС, і Україна обмежують лібералізацію в декількох ключових галузях, запроваджуючи тарифні квоти та беручи на себе зобов'язання щодо часткової тарифної лібералізації протягом п'яти, семи чи десяти років. У цій площині українська пропозиція для ЄС також консервативніша, ніж пропозиція ЄС для України.

Оцінки щодо конкретних галузей

- Україна надасть негайні преференції лише 52,6% від всього обсягу експорту сільськогосподарської продукції з ЄС, тимчасом як ЄС надасть негайні преференції 82,2% українського експорту сільськогосподарських товарів. Товари, яких стосуються тарифні квоти (TRQs), склали 17,8% вартості українського експорту до ЄС (протягом референтного періоду), і лише 4% експорту ЄС до України. Окрім цього, для 10,6% експорту ЄС Україна запропонувала лише часткову лібералізацію.
- Україна надасть негайні преференції лише 49,2% експорту обробленої харчової продукції, тимчасом як ЄС надасть негайних преференцій 83,4% українського експорту цих товарів. Більше того, ЄС запропонував тарифні квоти Україні на товари, що складають 15,9% вартості українського експорту до ЄС (за референтний період). На 6,1% експорту ЄС Україна запропонувала лише часткову лібералізацію.
- У момент, коли Угода набуде чинності, Україна надасть негайних преференцій тільки 49,2% від обсягу експорту промислових товарів з боку ЄС. Після семирічного перехідного періоду частка експорту ЄС, що дістане преференцій для доступу до ринку України, зросте до 96%. Автомобільний сектор (автомашини), на який припадає 4% експорту ЄС до України, матиме особливо тривалий десятирічний перехідний період; після цього існуватиме можливість застосовувати додаткові запобіжні заходи протягом додаткових 5 років. Тому порівняно з календарем скасування мит Євросоюзу, за яким 94,7% тарифів будуть лібералізовані одразу, Україна дістає значні переваги.

Міф другий: «Угода з Європейським Союзом перешкоджатиме вступу України до Митного союзу Російської Федерації, Білорусі та Казахстану»

Спростування міфу

І з економічної, і з правової точки зору, в Угоді про асоціацію немає нічого, що зачіпатиме інших торгівельних партнерів України, зокрема Росію.

Всі країни, що підписали угоди про зони вільної торгівлі з Європейським Союзом, мають повну свободу підписувати подальші угоди про зони вільної торгівлі з будь-якими іншими торгівельними партнерами, яких вони обирають. Угоди про зони вільної торгівлі можуть легко співіснувати одна з одною, адже кожна країна-учасниця має свободу і надалі здійснювати свою незалежну торгівельну політику. Сам ЄС, як і більшість інших країн у світі, має широкую мережу угод про вільну торгівлю зі своїми партнерами.

Окрім цього, ЄС зараз веде переговори зі Сполученими Штатами, Японією, Індією та іншими країнами. Насправді, ЄС тільки заохочує Україну підтримувати та розвивати торгівельні партнерські стосунки з Росією та Митним Союзом, адже ці економічні зв'язки важливі для України та не шкодять відносинам між ЄС та Україною.

З другого боку, всі члени будь-якого митного союзу погоджуються застосовувати одне й те саме зовнішнє ввізне мито на продукцію, яка надходить з-поза меж такого митного союзу. Наприклад, такою є ситуація з державами-членами ЄС, які не можуть змінювати своїх зовнішніх тарифів, адже ними управляють на рівні всього Євросоюзу.

Якщо Україна входить до Митного союзу з Росією, Білоруссю та Казахстаном, вона буде змушена переглянути всю структуру своїх зовнішніх тарифів, які зараз набагато більш відкриті, ніж тарифи Митного союзу. Наявні зони про вільну торгівлю, що їх Україна має з іншими країнами, матимуть бути скасовані, так само як і умови, на яких Україна вступала до СОТ. Більше того, Україна муситиме надати компенсації іншим членам СОТ, на яких ці зміни впливатимуть негативно, адже вони, експортуючи в Україну, матимуть сплачувати вищі мита.

[- Назад до змісту -](#)

Міф третій: Українські компанії не зможуть впоратися з впровадженням стандартів та норм ЄС і програють конкуренцію компаніям ЄС

Спростування міфу:

У процесі виконання Угоди Україна запровадить у себе стандарти ЄС у ключових промислових галузях. Компанії повинні будуть здійснити необхідні зміни та інвестиції, чиїм результатом стане виробництво кращих товарів ліпшої якості. Угода визначає кілька промислових галузей, де вже передбачене наближення до норм та стандартів ЄС, і в яких цей процес займе кілька років. Угода також передбачає, що в інших галузях ЄС та Україна погодять графік руху до стандартів ЄС.

Аби запровадження нових стандартів стало результатом керованого та контрольованого процесу, Угода дає Україні певний обсяг повноважень, щоб вирішити, яким галузям слід віддати пріоритет, а також період, протягом якого слід здійснити зміни.

Цей процес, без сумніву, неможливо здійснити без певних витрат. Модернізацію української промисловості неможливо провести без інвестицій, яких, на жаль, протягом останніх двадцяти років бракувало. Існуватиме потреба в інвестиціях від самих компаній та від закордонних інвесторів, а також потреба в допомозі від уряду та міжнародних фінансових інституцій. Але такі інвестиції, зрештою, матимуть позитивний вплив на внутрішню та міжнародну конкурентоздатність галузей, що базуються в Україні, а також на споживачів, надаючи їм товари ліпшої якості. ЄС надасть цю допомогу, свої поради та ділитися досвідом у цій важливій сфері.

[- Назад до змісту -](#)

Міф четвертий: Якщо Угода буде підписана, традиційний експорт України до Росії, а також співпраця з російськими компаніями, зазнає втрат через запровадження Україною європейських стандартів»

Спростування міфу:

Стандарти ЄС не є бар'єром для компаній ЄС, що експортують свою продукцію до Росії, чи співпрацюють з російськими компаніями. То чому вони мають становити проблему для українських компаній? Для української економіки стандарти ЄС спростять завдання досягнення відповідності зі стандартами Митного союзу. Інвестиції, потрібні для поліпшення процесу виробництва в тих галузях української економіки, які нині є застарілими, не буде втрачено.

- У 2012 році ЄС у цілому експортував до Росії приблизно вдев'ятеро більше, ніж Україна (експорт ЄС до Росії складав 152,4 мільярдів доларів, натомість експорт України до Росії – 17,6 мільярдів).
- Якщо взяти до уваги, що населення України приблизно в одинадцять разів менше, ніж населення ЄС, це означає, що експорт на душу населення з ЄС до Росії та з України до Росії мають приблизно однаковий масштаб – попри те, що, по-перше, Україна та Росія мають привілейовані торговельні стосунки (безмитну торгівлю) та, по-друге, що стандарти України та Росії близькі одні до одних, що мало би спростити для України експорт до Росії.
- Це свідчить про те, що впровадження стандартів ЄС (яким мають відповідати всі галузі Євросоюзу) не є великим тягарем для експорту продукції до Російської Федерації.
- В кожному разі, українські компанії, що виробляють продукцію для ринку Росії та Митного союзу, зможуть і далі експортувати свої товари, навіть після того, як Угоду про асоціацію почнуть виконувати. Головна зміна стосуватиметься внутрішнього виробництва, де українські компанії матимуть залучати інвестиції для модернізації своєї продукції там, де це необхідно, аби привести свої товари у відповідність до стандартів ЄС. Ці інвестиції будуть виправданими через поліпшення доступу до значно більшого ринку ЄС. Але це не зачіпатиме товарів, які виробляються суто для експорту в Росію та інші країни Митного союзу.
- Запровадження стандартів ЄС не лише поліпшить якість внутрішніх товарів, які наявні для українських споживачів, і відкриють доступ до ринку ЄС, але також стимулюватимуть конкурентоздатність українських товарів на інших міжнародних ринках (наприклад, на ринку США, Китаю, Близького Сходу, Далекого Сходу тощо).

Окрім цього, можна звернути увагу на те, що великі обсяги промислової співпраці між ЄС та Росією, навіть у сфері технічної продукції, яка вимагає високого рівня взаємної узгодженості (наприклад, мотори для лайнерів Sukhoi Superjet 100 розробляють та виробляють на спільному французько-російському підприємстві PowerJet). Тому немає жодних причин вважати, що запровадження європейських стандартів унеможливить співпрацю українських компаній з російськими.

[- Назад до змісту -](#)

Міф п'ятий: «Не можна сподіватися на те, що Угода надасть якусь користь громадянам України»

Спростування міфу:

Окрім прямих економічних вигід, що пов'язані зі зменшенням тарифів та створенням зони вільної торгівлі між ЄС та Україною (зокрема, вигід від зниження цін на товари), Угода стане основою для **поліпшення бізнесового клімату, утвердження верховенства права**, захисту прав власності тощо.

Поліпшивши бізнесовий клімат, Україна отримає змогу залучати значні приватні інвестиції з ЄС та країн з-поза його меж. Це допоможе модернізувати економіку країни та активізувати зростання ВВП.

Такий прогрес, своєю чергою, створить умови для наближення до європейських стандартів життя – подібно до того, як до цих стандартів наближалися східноєвропейські країни (які приєдналися до ЄС 2004 року) протягом останніх двох десятиліть.

[- Назад до змісту -](#)

Міф шостий: «Підписання Угоди призведе до напливу товарів ЄС на ринки України. Українські виробники не зможуть з ними конкурувати та будуть змушені піти з бізнесу».

Спростування міфу:

Перехідний період до повної лібералізації ввізних мит ЄС складає 7 років; для України він сягає десяти років (в автомобільній галузі – навіть п'ятнадцяти років). ЄС ліквідує свої тарифи раніше, ніж Україна. На практиці, починаючи з 23 травня 2014 року, українські компанії зможуть експортувати більшість своєї продукції на безмитних умовах. В той самий час, європейські компанії не матимуть таких переваг.

Зобов'язання ЄС щодо зменшення тарифів втілюватимуться у життя вже на початковому етапі (торгівля щодо більшості товарів буде лібералізована у перші роки після набуття Угодою чинності). Натомість Україні не потрібно проводити лібералізацію більшості своїх тарифів аж до завершення перехідних періодів. Такий підхід дає українським виробникам час для того, аби пристосуватися до нового середовища.

У найбільш чутливих секторах економіки, де відбуватиметься лише часткова лібералізація, зменшення тарифів з боку України будуть більш консервативними, ніж з боку ЄС.

Зверніть увагу, що обидві сторони – Україна та ЄС – обмежать тарифну лібералізацію у деяких своїх найбільш чутливих сферах. Це відбуватиметься за допомогою запровадження так званих тарифних квот та зобов'язань щодо проведення часткової лібералізації тарифів протягом 5, 7 або 10 років. І навіть у цьому випадку зобов'язання України менші, ніж ті, що матиме ЄС.

[- Назад до змісту -](#)

Міф сьомий: «Сьогодні продукція українських компаній не відповідає стандартам ЄС, тому вони не зможуть експортувати свою продукцію до Євросоюзу. Тому Угода про асоціацію принесе більше вигід Європейському Союзові, радше ніж Україні»

Спростування міфу:

По-перше, таке припущення неправильне, адже приблизно чверть українського експорту припадає на ринок ЄС. У такий спосіб достатньо багато компаній з України відповідають європейським стандартам, і вони одразу ж отримають вигоду від імплементації Угоди про асоціацію.

По-друге, ринок ЄС у майже сто разів більший за ринок України. Іншими словами, Україна має можливість отримати від цієї Угоди набагато більше, ніж ЄС.

І наостанок: тимчасом як Угода надає Україні негайний доступ до ринку ЄС, відкриття українського ринку для європейського експорту відбуватиметься з певною затримкою. Це потрібно для того, аби дозволити українським компаніям поступово адаптуватися до нових умов.

[- Назад до змісту -](#)

Міф восьмий: «Країни колишнього радянського блоку, які за останні десятиліття розвивали ближчі економічні зв'язки з ЄС, не отримали від цього жодних вигід».

Спростування міфу:

Країни Центральної і Східної Європи (включаючи колишні республіки СРСР), які увійшли до ЄС, є хорошим орієнтиром для України. Особливо йдеться про період, коли ці країни вже підписали угоди про створення зони вільної торгівлі з ЄС, проте ще не були кандидатами на членство у Євросоюзі. Зокрема, Польща підписала угоду про зону вільної торгівлі з ЄС у 1992 році, застосувала її у 1994 році, а вже за 10 років стала членом Євросоюзу.

Економічні вигоди, що їх отримали ці країни перед тим, як вони стали кандидатами на вступ до ЄС, не пов'язані з цим статусом кандидата на вступ; однак такі вигоди є наслідком міцних торговельних і економічних зв'язків, вибудованих між цими країнами та ЄС. Усунення торговельних бар'єрів та проведення реформ цими країнами дуже подібне до того, що пропонується Україні в Угоді про асоціацію, що включає в себе створення глибокої та всеохопної зони вільної торгівлі (ГВЗВТ). У цьому контексті було б доцільно порівняти відповідну еволюцію деяких з цих країн та України (навіть попри те, що Угода про асоціацію, включно із ГВЗВТ, є більш амбітною у питаннях лібералізації та реформ, ніж угоди про зону вільну торгівлі, підписані з країнами Центральної та Східної Європи у 1990 роках – тому вплив цієї Угоди на Україну має бути значно більшим).

Ці країни отримали чимало користі, зокрема, від таких речей:

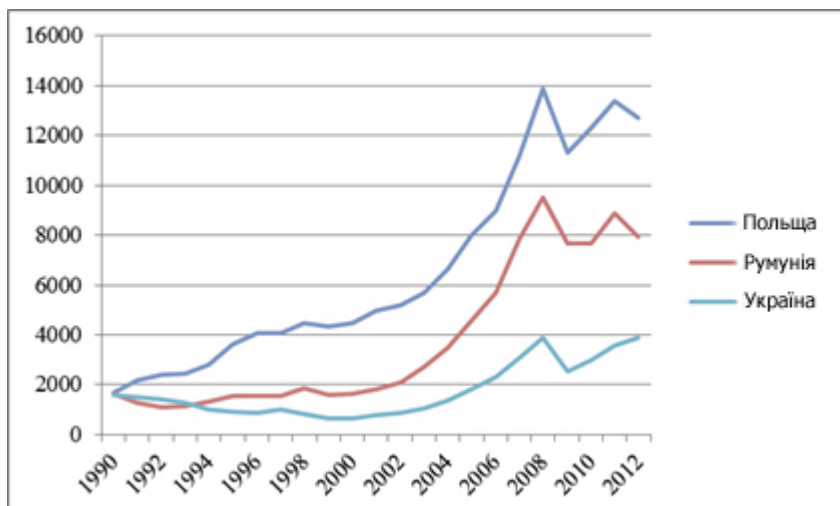
Збільшення ВВП на душу населення. Перед розпадом Ради економічної взаємодопомоги у 1990 році ВВП на душу населення Польщі був на 8% більший, ніж в Україні. 5 років після цього польський ВВП збільшився учетверо.

Збільшення експорту. У 1990 році експорт на душу населення України майже дорівнював експорту Польщі та переважав румунський на 50%. У 1995 році він став удвічі менший за експорт Польщі та зрівнявся з експортом Румунії.

Збільшення інвестицій. Протягом 5 років (з 1990 по 1995 рік) загальні інвестиції в Україну зменшилися на 42%. Водночас у Польщу вони зросли на 64%.

Найбільш красномовними виглядають цифри, які ілюструють еволюцію ВВП. У 1990 році лише дві країни серед усіх держав Східної Європи або СНД мали рівний з Україною ВВП на душу населення – Румунія та Польща (лише Молдова мала менший рівень ВВП на душу населення; усі інші країни могли похвалитися більшим або навіть значно більшим рівнем). З того часу ситуація змінилася докорінно: наразі Польща та Румунія відповідно утричі та удвічі багатші за Україну.

Графік: номінальний ВВП Польщі, Румунії та України у доларах США за період 1990-2012 років (джерело: Світовий Банк)

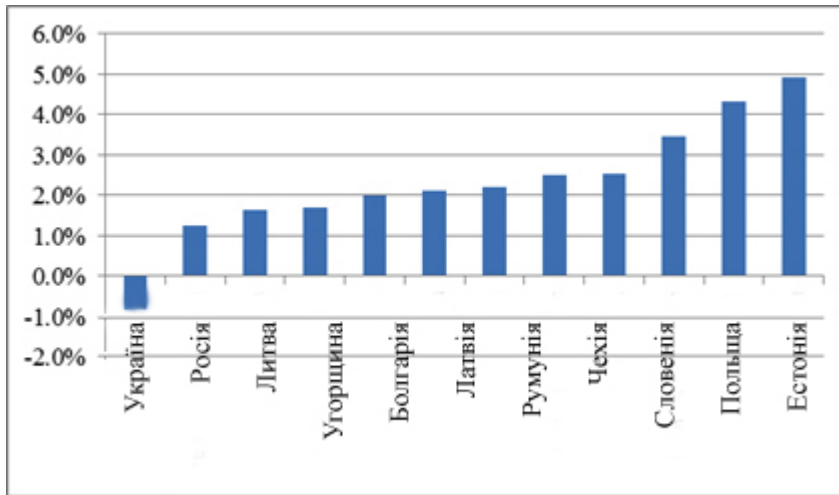

Якщо ми подивимося на ситуацію початку 1990-х, то побачимо схожу картину. У таблиці нижче, де ВВП України взято за 100%, показано співвідношення ВВП трьох країн – і видно, як різко впав ВВП України в цей період.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Польща	108	147	170	194	278	385
Румунія	105	84	78	92	131	167
Україна	100	100	100	100	100	100

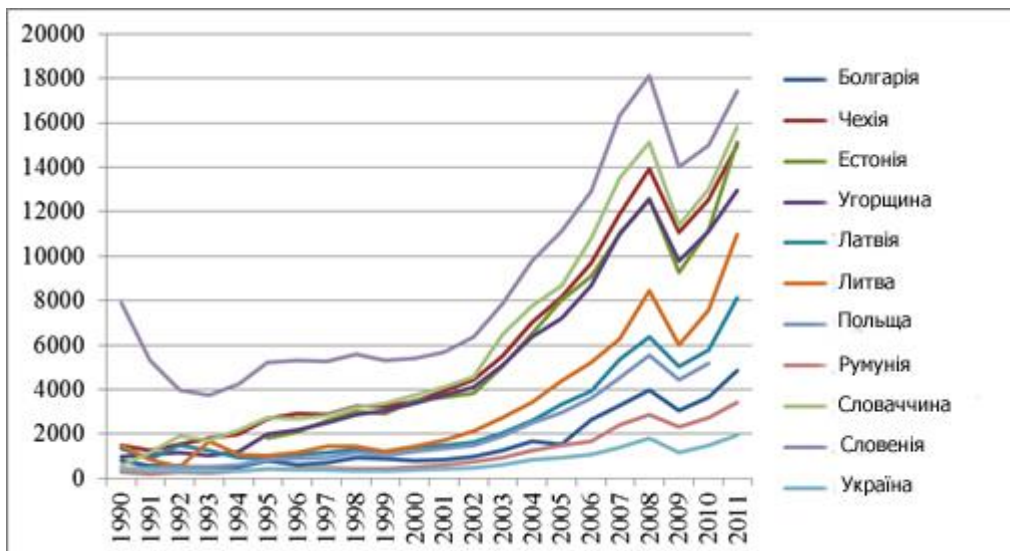
Ці цифри також відображені у статистиці зростання реального ВВП. Якщо порівнювати Україну з країнами, які приєдналися до ЄС у 2004 році (Болгарією, Румунією, Литвою, Латвією, Естонією, Польщею, Чехією, Словаччиною, Угорщиною та Словенією), то Україна в останні два десятиріччя зазнала падіння реального ВВП. Водночас у цих країнах було зафіксовано динамічне зростання валового внутрішнього продукту: від у середньому 1,6% у Литві до 4,9% в Естонії. Слід також зазначити, що, попри стрімке зростання цін на енергоносії, Російська Федерація показала обмежене зростання ВВП (на 1,2% у зазначений період).

Графік: зростання реального ВВП України та десяти країн, що приєдналися до ЄС у 2004 році, у доларах США у 1990-2012 роках (джерело: Світовий Банк)

Звісно, кореляція не означає причинового зв'язку: немає безперечних доказів того, що прямим каталізатором такого зростання стали торгівельні угоди з ЄС. Але стрімке зростання експорту у цих країнах дає привід говорити, що зовнішня торгівля була ключовим фактором у такій еволюції, у той час, як в Україні реальний експорт залишився на попередньому рівні.

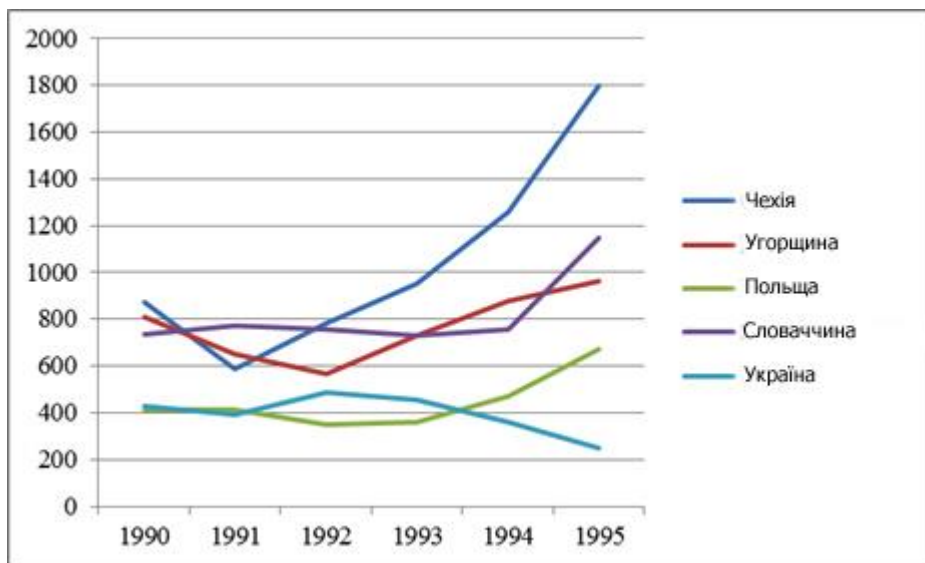
Графік: експорт на душу населення в Україні та десяти східноєвропейських країн, які приєдналися до ЄС у 2004-2007 роках, у доларах США у 1990-2012 роках (джерело: Світовий Банк).

Таких високих показників зростання вдалося досягти завдяки закордонним і внутрішнім інвестиціям. У такий спосіб країни, які увійшли у ЄС у 2004 та 2007 роках, залучили значно більше

інвестицій, ніж Україна – можливо, завдяки збільшенню очікуваного коефіцієнту окупності та поліпшенню бізнесового клімату.

Графік: інвестиції на душу населення в Україні, Словаччині, Польщі, Угорщині та Чехії у доларах США у 1990-1995 роках (джерело: Світовий Банк)

[- Назад до змісту -](#)

Спростування міфу:

Згідно зі ст. 49 Договору про Європейський Союз, будь-яка європейська держава, в якій поважають засадничі принципи ЄС, може подавати заявку на вступ до ЄС. Вимогою членства є наявність в країні-кандидатці інституцій, що гарантують демократію, верховенство права, права людини, повагу до меншин та їхній захист, функціонуючу ринкову економіку, а також здатність витримувати тиск конкуренції і ринку всередині ЄС.

Подавати заявку на вступ до ЄС чи ні – це рішення, що його кожна країна має приймати самостійно. Асоціація є одним із кроків на цьому шляху, що дозволяє кожній країні зважити, чи варто їй далі рухатися в цьому напрямку. Водночас ми беремо до відома той факт, що, за останніми опитуваннями, більшість українців висловлюють свою підтримку майбутньому членству України в ЄС.

[- Назад до змісту -](#)

Міф десятий: «Угода про асоціацію змушує Україну дозволити одностатеві шлюби»

Спростування міфу:

В Угоді про асоціацію немає нічого, що змушує Україну запроваджувати норми стосовно одностатевих шлюбів.

Цей міф видається ще більш беззмістовним, якщо подивитися на ситуацію в ЄС: одностатеві шлюби не входять до вимог членства в ЄС чи законодавства ЄС, адже ця сфера є питанням національного законодавства. Фактично, лише меншість країн ЄС дозволяють одностатеві шлюби.

Країни-члени ЄС дуже різняться за своїми поглядами на одностатеві шлюби: тимчасом, як вони дозволені в деяких країнах, вони залишаються невизнаними в багатьох інших (наприклад, на Кіпрі, в Естонії, Греції, на Мальті, в Румунії, Словаччині) та навіть, як в Україні, заборонені конституцією (такою є ситуація в Болгарії, Хорватії, Угорщині, Латвії, Польщі).

[- Назад до змісту -](#)